Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATEI GENERALE
DOAMNA TAMARA ĆAPETA
prezentate la 4 iulie 2024[1]

Cauza C-370/23

Mesto Rimavská Sobota
împotriva
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

[cerere de decizie preliminară formulată de Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Curtea Administrativă Supremă a Republicii Slovace, Slovacia)]

„Trimitere preliminară – Mediu – Regulamentul (UE) nr. 995/2010 – Lemn și produse din lemn – Noțiunile de «operator» și de «introducere pe piață»”

I. Introducere

1. Mesto Rimavská Sobota (denumită în continuare „recurenta”) este o autoritate locală situată pe valea râului din Slovenské rudohorie (Munții Metaliferi Slovaci) din sudul Slovaciei. Aceasta administrează un fond forestier local.

2. În iunie 2018, recurenta a vândut o anumită cantitate de lemn unei persoane juridice și a fost ulterior amendată de autoritățile competente pentru că nu a instituit un sistem „due diligence”, astfel cum impune Legea slovacă privind lemnul[2], care pune în aplicare Regulamentul (UE) nr. 995/2010[3] (denumit în continuare „Regulamentul privind lemnul”).

3. La momentul contestării acestei amenzi în fața instanțelor slovace, recurenta arată printre altele că, în scopul operațiunii în litigiu, nu acționează în calitate de „operator”, în sensul Regulamentului privind lemnul, și că, prin urmare, nu ar trebui să fie supusă obligației de diligență care decurge din aceasta.

1 Limba originală: engleza.

2 Zákon č. 113/2018 Z. z. o uvádzaní dreva a výrobkov z dreva na vnútorný trh a o zmene a doplnení zákona č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (Legea nr. 113/2018 privind introducerea lemnului și a produselor din lemn pe piața internă și de modificare și completare a Legii nr. 280/2017 privind acordarea de ajutoare și subvenții pentru agricultură și dezvoltare rurală și de modificare a Legii nr. 292/2014 privind finanțarea acordată din fondurile structurale și de investiții europene și de modificare și completare a anumitor legi) (denumită în continuare „Legea slovacă privind lemnul”).

3 Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 20 octombrie 2010 de stabilire a obligațiilor care revin operatorilor care introduc pe piață lemn și produse din lemn (JO 2010, L 295, p. 23, denumit în continuare „Regulamentul privind lemnul”).

II. Istoricul cauzei și întrebările preliminare

4. La 11 iunie 2018, recurenta a încheiat un contract de vânzare de lemn cu MK&MK Holz, s.r.o. (denumită în continuare „cumpărătorul”).

5. Conform dosarului național, în temeiul acestui contract, recurenta a vândut cumpărătorului un anumit volum de lemn (exprimat în metri cubi). În temeiul aceluiași contract, cumpărătorul trebuia să „efectueze” recoltarea lemnului până la 31 decembrie 2018. Contractul prevedea de asemenea parcelele specifice de teren (forestier) din fondul forestier local al Rimavská Sobota de pe care urma să aibă loc recoltarea. Angajații recurentei aveau obligația să supravegheze tăierea copacilor de către cumpărător și să măsoare volumele recoltate pentru a asigura îndeplinirea în integralitate a condițiilor contractuale. În schimbul primirii cantității de lemn convenite, cumpărătorul trebuia să plătească recurentei un preț fix pe metrul cub de lemn, inclusiv TVA.

6. Potrivit instanței de trimitere, recurenta a vândut de asemenea lemn unor persoane fizice într-un mod similar pentru a fi utilizat ca lemn de foc [4].

7. Prin decizia din 25 iunie 2019, adoptată pe baza unei decizii precedente a Slovenská lesnícko-drevárska inšpekcia (Inspecția slovacă a Pădurilor și a Industriei Forestiere), Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale al Republicii Slovace, denumit în continuare „ministerul”) a constatat că recurenta a săvârșit o contravenție prevăzută de Legea slovacă privind lemnul, întrucât, în calitatea sa de „operator”, nu a menținut un sistem „due diligence” pentru a împiedica introducerea pe piața internă, pentru prima dată, a lemnului sau a produselor din lemn recoltat în mod ilegal. Aceasta a aplicat o amendă de 2 000 de euro.

8. Recurenta a contestat această amendă în fața Krajský súd v Banskej Bystrici (Curtea Regională din Banská Bystrica, Slovacia). Această din urmă instanță a respins acțiunea.

9. În recurs în fața Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Curtea Administrativă Supremă a Republicii Slovace, Slovacia, denumită în continuare „instanța de trimitere”), recurenta susține că nu este un „operator” în sensul Regulamentului privind lemnul.

10. Definiția noțiunii de „operator” este prevăzută la articolul 2 litera (c) din Regulamentul privind lemnul, potrivit căruia „operator” înseamnă orice persoană fizică sau juridică care introduce pe piață lemn sau produse din lemn.

11. Articolul 2 litera (b) din Regulamentul privind lemnul explică în continuare că „introducere pe piață” înseamnă furnizarea prin orice mijloace, indiferent de tehnica de vânzare utilizată, de lemn sau de produse din lemn, pentru prima dată pe piața internă, pentru distribuție sau utilizare în cadrul unei activități comerciale, contra cost sau gratuit.

12. În această privință, recurenta susține că, potrivit clauzelor contractuale, cumpărătorul este cel care „introduce pe piață produse din lemn […] pentru prima dată”, întrucât cumpărătorul este cel care recoltează lemnul în discuție. Prin urmare, cumpărătorul, iar nu recurenta, este cel care acționează în calitate de „operator” pentru acest tip special de operațiune și, prin urmare, este supus obligației de diligență în temeiul Regulamentului privind lemnul. În consecință, recurenta susține că nu i se putea reproșa că nu a instituit un sistem „due diligence”.

[4] Cu toate că, trebuie să adăugăm, nu dispunem de nicio altă informație cu privire la aceste operațiuni, cu excepția explicațiilor limitate la existența acestora, care figurează în ordonanța instanței de trimitere.

13. Ministerul consideră că, întrucât recurenta a vândut lemnul direct unui terț, fără a transfera însă toate drepturile aferente statutului de gestionar forestier în conformitate cu legislația slovacă, numai aceasta era supusă obligației de a ține evidența specifică impusă de Zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch (Legea nr. 326/2005 privind pădurile), cu modificările ulterioare, pentru a pune în aplicare un sistem „due diligence”.

14. În acest context de fapt și de drept, Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Curtea Administrativă Supremă a Republicii Slovace) a decis să suspende procedura și să adreseze Curții de Justiție următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 2 litera (b) din Regulamentul [nr. 995/2010] trebuie interpretat în sensul că constituie de asemenea introducere pe piață a lemnului cu titlu oneros vânzarea de lemn brut sau de lemn de foc în sensul anexei la acest regulament, în cazul în care, în conformitate cu contractul, recoltarea lemnului este efectuată de cumpărător pe baza instrucțiunilor și sub supravegherea vânzătorului?”

15. Guvernele maghiar și slovac, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise. De asemenea, pledoariile acestor din urmă două părți au fost ascultate în ședința care a avut loc la 15 mai 2024.

III. Analiză

16. Concluziile noastre sunt structurate după cum urmează. Mai întâi, vom exprima o poziție cu privire la preocupările exprimate de guvernul slovac cu privire la admisibilitatea prezentei acțiuni (A). În continuare, vom trece la interpretarea solicitată de instanța de trimitere (B). În cursul acestui exercițiu, vom prezenta pe scurt sistemul instituit de Regulamentul privind lemnul (B.1), înainte de a explica de ce, în tipul de înțelegere în discuție în prezenta cauză, considerăm că recurenta are statutul de „operator” (B.2).

A. Cu privire la admisibilitate

17. Guvernul slovac a exprimat îndoieli cu privire la admisibilitatea trimiterii preliminare. Acesta consideră că întrebarea, astfel cum a fost formulată de instanța de trimitere, solicită Curții să *aplice* Regulamentul privind lemnul situației de fapt în discuție în litigiul principal. Guvernul menționat nu propune însă Curții să constate inadmisibilitatea prezentei trimiteri preliminare. În schimb, sugerează reformularea întrebării astfel încât să ridice, la un mod mai general, problema *interpretării* Regulamentului privind lemnul.

18. Nu suntem convinși că întrebarea, astfel cum a fost adresată, necesită o reformulare. În modul în care a fost adresată Curții, această întrebare respectă deja repartizarea atribuțiilor, prevăzută la articolul 267 primul paragraf TFUE, între *interpretarea* dreptului Uniunii (care este o chestiune lăsată în ultimă instanță în sarcina Curții) și *aplicarea* aceluiași corpus de drept (sarcină care revine instanțelor naționale).

19. Prin urmare, este posibil să se răspundă la întrebare astfel cum a fost formulată, chiar dacă, după cum se va demonstra, un răspuns util instanței de trimitere presupune într-adevăr interpretarea suplimentară a altor părți din Regulamentul privind lemnul, iar nu numai a articolului 2 litera (b) din acesta.

B. Cu privire la fond

1. Plasarea în context a Regulamentului privind lemnul

20. Planul de acțiune din 2003 privind aplicarea legislației în domeniul forestier, guvernanța și schimburile comerciale (FLEGT)[5] recunoștea „problema tot mai pregnantă a exploatării forestiere ilegale și a comerțului aferent” ca fiind una dintre prioritățile Comisiei[6].

21. În ceea ce privește reducerea exploatării forestiere și a producției ilegale de lemn, precum și a degradării pădurilor și a despăduririlor aferente, Planul de acțiune FLEGT a condus la adoptarea a două reglementări esențiale: Regulamentul FLEGT[7] și Regulamentul privind lemnul.

22. Regulamentul FLEGT reglementează importul de lemn și produse din lemn în Uniunea Europeană din țările cu care Uniunea Europeană încheie tipuri specifice de acorduri de parteneriat[8]. În acest scop, regulamentul introduce un sistem de „licențe FLEGT”. Acestea sunt în esență certificate administrative eliberate de autoritățile competente ale țării partenere, cu ajutorul cărora un importator de lemn și produse din lemn din Uniune poate certifica faptul că produsele pe care dorește să le introducă pe piața internă au fost recoltate în conformitate cu legislația națională aplicabilă a țării partenere. Cu alte cuvinte, licențele FLEGT certifică faptul că produsele importate au fost „recoltate în mod legal”[9].

5 A se vedea Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European privind aplicarea legislației în domeniul forestier, guvernanța și schimburile comerciale (FLEGT), Propunere pentru un plan de acțiune al Uniunii Europene [COM(2003) 251 final] (denumită în continuare „Planul de acțiune FLEGT”).

6 A se vedea Planul de acțiune FLEGT, p. 3.

7 A se vedea Regulamentul (CE) nr. 2173/2005 al Consiliului din 20 decembrie 2005 privind instituirea unui regim de licențe FLEGT pentru importurile de lemn în Comunitatea Europeană (JO 2005, L 347, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 44, p. 33, denumit în continuare „Regulamentul FLEGT”). Măsurile detaliate de aplicare a Regulamentului FLEGT au fost stabilite prin Regulamentul (CE) nr. 1024/2008 al Comisiei din 17 octombrie 2008 de stabilire a măsurilor detaliate de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 2173/2005 al Consiliului privind instituirea unui regim de licențe FLEGT pentru importurile de lemn în Comunitatea Europeană (JO 2008, L 277, p. 23).

8 La momentul redactării, singurul acord de parteneriat voluntar care intrase în vigoare era cel încheiat cu Republica Indonezia; a se vedea Acordul de parteneriat voluntar între Uniunea Europeană și Republica Indonezia cu privire la aplicarea legislației în domeniul forestier, guvernanța și schimburile comerciale cu produse din lemn care intră în Uniunea Europeană (JO 2014, L 150, p. 252). O serie de acorduri cu alte țări terțe, deși au fost deja încheiate, nu au intrat încă în vigoare; a se vedea de exemplu Acordul de parteneriat voluntar între Uniunea Europeană și Republica Camerun cu privire la aplicarea legislației în domeniul forestier, la guvernanță și la schimburile comerciale cu lemn și produse din lemn care intră în Uniunea Europeană (FLEGT) (JO 2011, L 92, p. 4) și Acordul de parteneriat voluntar între Uniunea Europeană și Republica Congo privind asigurarea aplicării în domeniul forestier, guvernanța și schimburile comerciale cu lemn și produse din lemn care intră în Uniunea Europeană (FLEGT) (JO 2011, L 92, p. 127). Cu toate acestea, Acordul de parteneriat voluntar între Comunitatea Europeană și Republica Ghana cu privire la asigurarea aplicării legislației în domeniul forestier, guvernanța și schimburile comerciale cu produse din lemn care intră în Comunitate (JO 2010, L 70, p. 3), deși de asemenea în așteptarea intrării în vigoare, apare ca fiind într-o etapă avansată de negociere în ceea ce privește punerea sa în aplicare; a se vedea VPA Africa-Latin America, „Ghana and the EU advance toward FLEGT licensing in their joint effort to combat trade in illegal timber”, disponibil la adresa: https://flegtvpafacility.org/ghana-eu-advance-toward-flegt-licensing-joint-effort-combat-trade-illegal-timber/

9 A se vedea articolul 1 alineatele (1) și (2), articolul 2 alineatul (10), articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul FLEGT, precum și considerentele (3), (6) și (7) ale acestuia.

23. Regulamentul privind lemnul este un instrument mult mai amplu. Acesta a intrat în vigoare la 2 decembrie 2010 și a început să se aplice de la 3 martie 2013 [10].

24. Regulamentul reglementează introducerea pe piața internă a *tuturor* cantităților de lemn și produselor din lemn care intră în domeniul său de aplicare [11], indiferent dacă sunt sau nu produse în Uniunea Europeană și indiferent dacă lemnul și produsele din lemn în cauză au fost importate dintr-o țară parteneră FLEGT.

25. Regulamentul privind lemnul nu abordează problema exploatării forestiere ilegale în sine, ci urmărește să descurajeze astfel de practici prin reglementarea pieței de comercializare a lemnului și a produselor din lemn astfel obținute în Uniunea Europeană [12].

26. În acest scop, regulamentul menționat impune două obligații orizontale în sarcina „operatorilor” [13].

27. Prima obligație care revine acestui grup este interdicția introducerii pentru prima dată pe piață a lemnului recoltat în mod ilegal sau a produselor din lemn derivate din acesta [14]. O a doua obligație de acest tip constă în utilizarea unui sistem „due diligence” înainte de introducerea pentru prima dată pe piață a lemnului sau a produselor din lemn [15].

[10] Începând de la 30 decembrie 2024, Regulamentul privind lemnul va fi abrogat și înlocuit progresiv de Regulamentul (UE) 2023/1115 al Parlamentului European și al Consiliului din 31 mai 2023 privind punerea la dispoziție pe piața Uniunii și exportul din Uniune a anumitor produse de bază și produse asociate cu defrișările și degradarea pădurilor și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 995/2010 (JO 2023, L 150, p. 206, denumit în continuare „Regulamentul privind defrișările”). Acest regulament a fost adoptat după ce o „verificare a adecvării” efectuată în anul 2021 a arătat printre altele că Regulamentul privind lemnul nu își îndeplinise obiectivele de a împiedica introducerea pe piața internă a lemnului recoltat ilegal [a se vedea Documentul de lucru al serviciilor Comisiei – Verificarea adecvării Regulamentului (UE) nr. 995/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 octombrie 2010 de stabilire a obligațiilor care revin operatorilor care introduc pe piață lemn și produse din lemn (Regulamentul Uniunii privind lemnul) și a Regulamentului (CE) nr. 2173/2005 din 20 decembrie 2005 privind instituirea unui regim de licențe FLEGT pentru importurile de lemn în Comunitatea Europeană (Regulamentul FLEGT), SWD(2021) 328 final]. Regulamentul privind defrișările prevede o interdicție generală referitoare la introducerea pe piață, inclusiv exportul din Uniunea Europeană, a produselor care conțin, au fost hrănite cu sau au fost fabricate folosind anumite produse de bază, inclusiv carnea de bovine (carne de vită), piele, unt de cacao, ciocolată, derivați selecționați pe bază de ulei de palmier, mobilier, hârtie imprimată și placaj, cu excepția cazului în care se dovedește că aceste produse nu implică defrișări și îndeplinesc alte cerințe de fond și de formă [a se vedea articolul 1 alineatul (1), articolul 2 alineatul (1) și articolul 3 din Regulamentul privind defrișările]. O inițiativă similară avansează și în Statele Unite [a se vedea proiectul de lege introdus la 1 decembrie 2023, intitulat Fostering Overseas Rule of law and Environmentally Sound Trade Act of 2023 (Legea din 2023 privind promovarea statului de drept și a comerțului ecologic în străinătate), disponibil la adresa: https://www.congress.gov/bill/118th-congress/senate-bill/3371/text] și s-a produs în Regatul Unit [a se vedea introducerea, la 12 decembrie 2023, a anexei 17 în 2021 Environment Act (Legea mediului din 2021), disponibilă la adresa: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2021/30/schedule/17/enacted].

[11] Domeniul material de aplicare al Regulamentului privind lemnul este prevăzut la articolul 2 litera (a) din acesta și în anexa la regulamentul menționat. În scopurile prezentei cauze, este incontestabil că produsele în litigiu intră în domeniul de aplicare al anexei.

[12] Într-adevăr, reglementarea a ceea ce echivalează cu „exploatare forestieră ilegală” este lăsată la latitudinea statelor membre și a statelor terțe (inclusiv a țărilor partenere) din care provin lemnul și produsele din lemn care intră în domeniul de aplicare al Regulamentului privind lemnul. A se vedea articolul 2 literele (f) și (g) din Regulamentul privind lemnul.

[13] Din motive de exhaustivitate, trebuie să subliniem că există și obligații în sarcina „comercianților”, pe care articolul 2 litera (d) din Regulamentul privind lemnul îi definește drept „orice persoană fizică sau juridică care, în cursul unei activități comerciale, vinde sau cumpără pe piața internă lemn sau produse din lemn introduse deja pe piața internă”. În conformitate cu articolul 5 din regulamentul menționat, comercianții au obligația de a asigura trasabilitatea lemnului și a produsele din lemn în cauză, și anume aceștia trebuie să fie în măsură să identifice persoanele care *le-au furnizat* lemnul sau produsele din lemn relevante, precum și persoanele *cărora le-au furnizat* astfel de produse.

[14] A se vedea articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul privind lemnul coroborat cu considerentul (12) al acestuia. A se vedea în general, cu privire la această interdicție, Geraets, D., and Natens, B., „Governing through trade in compliance with WTO law: a case study of the European Union Timber Regulation”, în Wouters, J., Marx, A., Geraets, D., și Natens, B. (ed.), *Global Governance through Trade*, Edward Elgar, Cheltenham, 2015.

[15] A se vedea articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul privind lemnul coroborat cu considerentul (16) al acestuia.

28. Un astfel de sistem „due diligence”, care poate fi conceput fie de operatorii înșiși, fie de o organizație de monitorizare [16], trebuie să cuprindă trei elemente: în primul rând, măsuri și proceduri concepute pentru a asigura trasabilitatea originii și legalității lemnului și a produselor din lemn [17], în al doilea rând, proceduri de evaluare a riscului care permit analizarea și evaluarea riscului de a fi introdus pe piață lemn sau produse din lemn recoltate în mod ilegal [18] și, în al treilea rând, în cazul în care riscurile identificate nu sunt neglijabile, măsuri de atenuare a riscurilor care sunt adecvate și proporționale pentru a reduce cu eficiență la minimum aceste riscuri [19].

2. Cine este „operatorul” în prezenta cauză?

29. În esență, instanța de trimitere solicită o interpretare a noțiunii de „operator” pentru a stabili dacă amenda a fost aplicată în mod corect recurentei pentru că nu a instituit un sistem „due diligence”.

30. Potrivit articolului 4 alineatul (2) din Regulamentul privind lemnul, doar „operatorii” sunt supuși obligației de diligență impuse de acesta [20].

31. Această obligație este impusă pentru a permite o trasabilitate rezonabilă a lemnului și a produselor din lemn care sunt introduse pe piața internă [21] și, astfel, pentru a contribui la prevenirea comerțului cu lemn recoltat ilegal.

32. Această obligație reflectă de asemenea obiectivul Regulamentului privind lemnul, care, potrivit considerentului (31) al acestuia, este reprezentat de combaterea exploatării forestiere ilegale și a comerțului aferent. În acest scop, Regulamentul privind lemnul impune obligații specifice „operatorilor” și „comercianților” [22].

[16] A se vedea articolul 8 din Regulamentul privind lemnul. Pe baza tuturor cunoștințelor de care dispunem, un număr total de 12 organizații de monitorizare au fost recunoscute de Comisie ca îndeplinind cerințele prevăzute la articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul privind lemnul pentru a funcționa ca „organizații de monitorizare”. A se vedea Publicarea în temeiul articolului 9 din Regulamentul (UE) nr. 995/2010 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a obligațiilor care revin operatorilor care introduc pe piață lemn și produse din lemn (JO 2015, C 384, p. 4).

[17] A se vedea articolul 6 alineatul (1) litera (a), precum și considerentul (17) al Regulamentului privind lemnul.

[18] A se vedea articolul 6 alineatul (1) litera (b), precum și considerentele (16) și (17) ale Regulamentului privind lemnul.

[19] A se vedea articolul 6 alineatul (1) litera (c), precum și considerentele (16) și (17) ale Regulamentului privind lemnul.

[20] Articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul privind lemnul explică faptul că „[o]peratorii acționează cu prudență atunci când introduc pe piață lemn sau produse din lemn. În acest sens, aceștia utilizează un cadru de proceduri și de măsuri, denumit în continuare «sistem „due diligence”», astfel cum este prevăzut la articolul 6”. La rândul său, articolul 6 din același regulament prevede, în partea sa relevantă, că „[s]istemul «due diligence» menționat la articolul 4 alineatul (2) cuprinde următoarele elemente: […] (b) proceduri de evaluare a riscului care permit operatorului să analizeze și să evalueze riscul de a fi introdus pe piață lemn recoltat în mod ilegal sau produse din lemn derivate din acesta. Aceste proceduri iau în considerare informațiile prevăzute la litera (a), precum și criteriile relevante de evaluare a riscului, inclusiv: – garantarea respectării legislației aplicabile, care poate include certificarea sau alte sisteme verificate de terțe părți care se referă la respectarea legislației aplicabile; – prevalența recoltării ilegale a anumitor specii de arbori; – prevalența recoltării sau a practicilor ilegale în țara de recoltare și/sau regiunea subnațională în care a fost recoltat lemnul, inclusiv prevalența conflictelor armate […]”.

[21] Trebuie să subliniem cuvântul „rezonabil” în acest context, deoarece, astfel cum se arată în considerentul (15) al Regulamentului privind lemnul, trasabilitatea preconizată a lemnului și a produselor din lemn urmărește, în același timp, să evite instituirea unei sarcini administrative inutile pentru participanții pe piață.

[22] Noțiunea de „comerciant” este definită la articolul 2 litera (d) din Regulamentul privind lemnul ca fiind „orice persoană fizică sau juridică care, în cursul unei activități comerciale, vinde sau cumpără pe piața internă lemn sau produse din lemn introduse deja pe piața internă”.

33. Cu toate acestea, obligațiile impuse „operatorilor” sunt diferite de cele impuse „comercianților”. În timp ce „comercianții” au obligația de a identifica persoanele care le-au furnizat lemn sau produse din lemn și, dacă este cazul, persoanele cărora le-au livrat astfel de produse [23], „operatorii” au obligația de diligență [24].

34. Din coroborarea articolului 2 litera (b) și a articolului 2 litera (c) din Regulamentul privind lemnul rezultă că un „operator” este persoana care furnizează lemn sau produse din lemn *pentru prima dată* pe piața internă pentru distribuție sau utilizare în cadrul unei activități comerciale, contra cost sau gratuit.

35. În consecință, ceea ce distinge un „operator” de un „comerciant” în sensul Regulamentului privind lemnul nu este faptul că aceștia furnizează lemn sau produse din lemn pe piața internă – ambii fac acest lucru. Caracteristica distinctivă constă în faptul că „operatorul” este *prima* persoană din lanțul de aprovizionare cu lemn și produse din lemn pe piața internă, în timp ce comercianții vând sau cumpără lemn sau produse din lemn care au fost *deja* introduse pe piața internă.

36. Rezultă că elementul determinant în scopul definirii noțiunii de „operator” în sensul Regulamentului privind lemnul este punctul din lanțul de comercializare a lemnului și a produselor din lemn în care aceste produse sunt introduse pentru prima dată pe piața internă.

37. În această privință, se pot distinge două situații: prima, în care lemnul și produsele din lemn provin din arbori pe picior situați într-o țară terță, care sunt apoi importați în Uniunea Europeană și introduși pe piața internă (ca lemn brut sau produse din lemn) și cea de a doua, în care lemnul și produsele din lemn sunt produse din arbori pe picior situați în Uniunea Europeană și sunt introduse pe piața internă.

38. Dat fiind că prima introducere pe piață pentru prima categorie are loc în momentul punerii în liberă circulație de către autoritățile vamale naționale, în acest context, importatorul de lemn și de produse din lemn din țări terțe este cel care acționează în calitate de „operator” în sensul articolului 4 alineatul (2) din Regulamentul privind lemnul.

39. Prin urmare, *importatorul* este cel care trebuie să îndeplinească obligația de diligență impusă „operatorilor”. Alegerea legiuitorului Uniunii de a impune importatorului obligația de diligență este una logică, deoarece importatorul este prima persoană căreia legislația Uniunii îi poate impune direct obligații coercitive atunci când lemnul sau produsele din lemn în cauză provin dintr-o țară din afara Uniunii Europene [25].

40. Cu toate acestea, dacă, precum în speță, arborii care sunt transformați în lemn și în produse din lemn, precum și recoltarea ilegală pe care Regulamentul privind lemnul urmărește să o prevină ca scop ultim, se află în Uniunea Europeană, lanțul de comercializare a lemnului (sau a produselor din lemn) începe de la tăierea acestor arbori într-un stat membru.

[23] A se vedea articolul 5 din Regulamentul privind lemnul.

[24] Obligația de diligență nu este impusă „comercianților”, care sunt definiți la articolul 2 litera (d) din Regulamentul privind lemnul drept „orice persoană fizică sau juridică care, în cursul unei activități comerciale, vinde sau cumpără pe piața internă lemn sau produse din lemn introduse deja pe piața internă”.

[25] În mod evident, este posibil ca lemnul sau produsele din lemn importate să fi fost deja comercializate în afara pieței interne de o anumită perioadă, fiind susceptibile să fi trecut deja prin mai multe etape de prelucrare, astfel încât momentul importului să fie foarte departe de momentul în care arborii în cauză au fost tăiați pentru prima dată. Cu toate acestea, înainte ca lemnul sau produsele din lemn să fie importate în Uniunea Europeană, legiuitorul Uniunii nu are competența de a influența comerțul cu astfel de produse prin intermediul unei reglementări interne.

41. În această ipoteză, „operatorul” este persoana care dispune de acești arbori în temeiul dreptului care îi este acordat de legislația națională.

42. Prin urmare, numai această persoană poate stabili, în cadrul sistemului „due diligence” prevăzut la articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul privind lemnul, că produsele astfel comercializate sunt „recoltate în mod legal” [și anume recoltate în conformitate cu legislația națională aplicabilă, astfel cum se prevede la articolul 2 litera (f) din regulamentul menționat].

43. În acest mod ajungem la situația din speță. Din dosar reiese că recurenta, despre care guvernul slovac a confirmat în cadrul ședinței că deține dreptul de a acționa în calitate de gestionar forestier în conformitate cu legislația slovacă, a vândut o anumită cantitate de lemn cumpărătorului. Acest lemn trebuia să fie recoltat, întrucât arborii în cauză nu fuseseră încă doborâți. În consecință, contractul privind cantitățile de lemn în cauză are ca efect prima introducere pe piața internă a produselor care intră în domeniul de aplicare al Regulamentului privind lemnul, întrucât acesta este momentul din care începe lanțul de comercializare pentru lemnul în cauză. Prin urmare, recurenta este cea care a acționat în calitate de „operator” pentru operațiunea respectivă și care are obligația de a institui și de a utiliza sistemul „due diligence” prevăzut la articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul privind lemnul. În definitiv, recurenta este singura persoană care poate stabili în mod legal faptul că prima introducere pe piață a produselor în cauză a avut loc în conformitate cu legislația slovacă aplicabilă.

44. În scopul determinării „operatorului”, este irelevant cine a tăiat fizic arborii în cauză. Întrucât doar „operatorul” poate îndeplini obligația de diligență care constă în confirmarea legalității recoltei rezultate, delegarea actului de tăiere a arborilor către un terț nu poate exonera recurenta de obligația de diligență care îi este impusă prin articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul privind lemnul.

45. În caz contrar, introducerea pe piață a lemnului sau a produselor din lemn ar putea fi disociată de obligația care decurge din articolul 4 alineatul (2) din Regulamentului privind lemnul de a asigura legalitatea recoltei în cauză. Acest lucru, la rândul său, riscă să ducă la introducerea pe piața internă a lemnului și a produselor din lemn fără ca persoana care procedează astfel sau care are sarcina de a proceda astfel să fie în măsură să dovedească legalitatea recoltării lor, în conformitate cu obligațiile care revin persoanei respective [26].

[26] În ședință, a avut loc o discuție legată de cine ar putea fi „operatorul” într-un scenariu ipotetic în care o persoană taie un copac fără a avea autorizație cu scopul de a vinde lemnul sau produsele din lemn rezultate pe piața internă. În acest tip de scenariu, gestionarul forestier sau „hoțul de lemne” este cel care acționează în calitate de „operator”, în sensul articolului 2 litera (c) din Regulamentul privind lemnul? Foarte probabil, legiuitorul nu a avut în vedere acest scenariu atunci când a adoptat Regulamentul privind lemnul. Cu toate acestea, întrucât o astfel de situație ar putea, desigur, să apară în practică, în opinia noastră și în concordanță cu poziția guvernului slovac, gestionarul forestier, iar nu „hoțul de lemne”, ar fi totuși cel care ar deține calitatea de „operator” în sensul Regulamentului privind lemnul. Aceasta deoarece numai primul menționat este capabil să asigure legalitatea unei operațiuni de recoltare și, astfel, să satisfacă obligația de diligență prevăzută la articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul privind lemnul. Pe de altă parte, „hoțul de lemne” nu ar putea niciodată să îndeplinească această obligație și, prin urmare, nu ar putea iniția lanțul de comercializare pe piața internă pe care Regulamentul privind lemnul urmărește să îl reglementeze. Obligația de diligență ar fi îndeplinită într-un astfel de scenariu prin introducerea de către gestionarul forestier, în sistemul său „due diligence”, printre altele, a unei descrieri a arborilor care au fost tăiați ilegal, împreună cu o evaluare conform căreia lemnul furat rezultat riscă să fie introdus ilegal pe piața internă.

46. În contextul prezentei cauze, cumpărătorul ar putea deveni „operator” numai în cazul în care recurenta vindea sau transfera drepturile de gestiune asupra arborilor înainte de recoltarea acestora. Numai în această situație, decizia de tăiere a arborilor și de introducere pe piață a lemnului sau a produselor din lemn rezultate ar fi luată de cumpărător [27]. Cu toate acestea, sub rezerva confirmării din partea instanței de trimitere, se pare că nu astfel s-a convenit în speță.

47. În concluzie, în împrejurările de fapt din speță, recurenta este cea care a acționat în calitate de „operator”. Prin urmare, aceasta este persoana care ar fi trebuit să dispună de un sistem „due diligence” pentru a asigura printre altele respectarea legislației slovace aplicabile.

IV. Concluzie

48. În lumina celor de mai sus, propunem Curții să răspundă la întrebarea preliminară adresată de Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Curtea Administrativă Supremă a Republicii Slovace, Slovacia) după cum urmează:

Noțiunea de „introducere pe piață” prevăzută la articolul 2 litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 995/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 octombrie 2010 de stabilire a obligațiilor care revin operatorilor care introduc pe piață lemn și produse din lemn

trebuie interpretată în sensul că include o vânzare cu titlu oneros de lemn brut sau de lemn de foc în sensul anexei 1 la regulamentul menționat, în cazul în care, în conformitate cu contractul, recoltarea lemnului este efectuată de cumpărător pe baza instrucțiunilor și sub supravegherea vânzătorului.

[27] Aceasta pare să fie de asemenea situația pe care Comisia a avut-o în vedere în scenariul 10a din Comunicarea Comisiei din 12 februarie 2016, Document de orientare pentru Regulamentul UE privind lemnul [C(2016) 755 final, p. 18 și 19]. În partea relevantă, documentul respectiv are următorul cuprins: „[Scenariile 10 și 10a evidențiază faptul că arborii pe picior nu intră în domeniul de aplicare al regulamentului. În funcție de detaliile contractuale, «operatorul» ar putea fi fie proprietarul pădurii, fie societatea care are dreptul de a recolta lemn pentru distribuție sau utilizare prin intermediul propriei activități economice] […] Proprietarul de pădure Z vinde societății A dreptul de a recolta arbori pe picior de pe proprietatea lui Z, pentru distribuție sau utilizare prin intermediul propriei activități economice desfășurate de A. Societatea A devine operator în momentul în care recoltează lemnul pentru distribuție sau utilizare în propria activitate economică.”